

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Deres ref.:

Var ref.: MAM

Dato: 7. desember 2018

Innspill fra Huseiernes Landsforbund om ny tariffstruktur

Huseiernes Landsforbund viser til nyhetssak på NVEs hjemmesider, datert 27. november, der direktoratet ber om innspill til arbeidet med å etablere ny tariffstruktur.

Huseiernes Landsforbund representerer ca. 225.000 medlemmer. Vi er en uavhengig forbrukerorganisasjon for boligeiere, eiet og finansiert av medlemmene. Vi har ingen kommersielle interesser og mottar ikke offentlige bidrag.

Landets boligeiere har gjennom de siste årene tatt betydelig ansvar for energieffektivisering og overgang fra oppvarming med fossilt brensel til fornybare kilder. Selv om samlet forbruk av energi og effekt har steget de siste årene, vet vi at husholdningenes gjennomsnittlige energibruk og effektbelastning har blitt vesentlig redusert.¹ Vi er trygge på at landets boligeiere vil fortsette å bidra til en mer rasjonell utnyttelse av kraft- og nettressursene gjennom smart strømstyring, egenproduksjon og lokal energilagring.

Det forutsetter imidlertid at myndighetene motiverer til en rasjonell adferd gjennom målrettede, transparente og forståelige insentiver.

Innretningen av insentivene har også stor betydning for at folk skal forstå og følge opp. Ved å bruke gulrot fremfor pisk vil vi oppnå bedre resultater, samtidig som at vi unngår at sårbare forbrukere blir skadelidende.

Vår konklusjon

I høringsdokument 5-2017 redegjør NVE for bakgrunnen til sitt forslag om effekttariffer. Direktoratet skriver at effektuttaket i Norge har økt mer enn energibruken, og at «Årsaken til at effektbruken øker mer enn energiforbruket er fordi mange energieffektive apparater har høyt effektuttak». NVE har imidlertid ingen dokumentasjon som underbygger denne påstanden. NVE har heller ikke utredet hvordan effekttariffer vil påvirke samlet effektuttak, og det finnes videre ingen analyser av alternativer til effekttariffering som kan gi insentiver til økt nettutnyttelse. Til slutt har NVE ikke vurdert de samfunnsøkonomiske konsekvensene av sitt forslag om effekttariffering.

Huseiernes Landsforbund er forundret over NVEs iver etter å innføre effekttariffer, særlig når beslutningsunderlaget er så tynt og mangelfullt.

For oss fremstår effekttariffer som en løsning NVE har bestemt seg for uten at problemet som skal løses er tilstrekkelig dokumentert, og alternative løsninger er heller ikke utredet.

¹ Kilde: Nelfo. *Effekteffektivisering i husholdningene*. (2018) og SSB «Vi bruker mindre strøm hjemme» (2018)

Derfor er vår klare anbefaling til NVE at man ikke må forhaste seg, men gjøre langt grundigere analyser og utredninger før tariffer med potensielt omfattende negative konsekvenser for forbrukerne innføres.

Strøm og effektforbruk i husholdningene går ned

I motsetning til hva NVE skriver i høringsdokument 5-2017, så går det gjennomsnittlige effektforbruket i husholdningene ned. Nedgangen skyldes blant annet bedre bygg, ENØK-tiltak som etterisolering og forbrukernes investeringer i lokal energiproduksjon. Nedgangen viser også at forbrukerne, når de får de rette insentivene, gjennomfører mange ulike tiltak som i sum fører til lavere strøm- og effektforbruk.

Huseiernes Landsforbund tror ikke effekttariffer vil akselerere den positive utviklingen vi har observert de senere årene. NVE har til gode å foreslå en tariffmodell som gir rasjonelle, transparente og forståelige insentiver til energieffektivisering og energifleksibilitet.

Tvert imot vil NVEs forslag om abonnert effekt føre til at forbrukerne vil velge energiløsninger som baserer seg på alternativer til elektrisitet, noe som igjen vil kunne utløse negative konsekvenser for økonomi, miljø og klima.

Alternativet til abonnert effekt er slik vi oppfatter NVE en form for «rushtidsprising», også kalt «time of use». Erfaring tilsier at prissignalene i en slik modell vil måtte være svært sterke for å ha virkning. Dette vil gi en meget høy pris for effekt på tidspunkt hvor vanlige forbrukere har begrenset mulighet til å redusere effektuttaket. Huseiernes Landsforbund mener derfor at en slik modell vil ramme forbrukerne svært hardt, og vil ikke gi samlet redusert effektbehov som resultat.

Forslag til marginaltapsprising er ikke miljøvennlig

I nyhetssaken datert 27.november skriver NVE at effekttariffens struktur skal utformes slik at energiledd settes lik marginaltapskostnad når kapasiteten i strømmettet er god. I praksis betyr det at fastleddet på nettleien skal settes langt høyere enn i dag.

Innføring av ny tariffstruktur som gir et større fastledd vil isolert sett medføre at strømforbruket går opp. Et stort fastledd, slik NVE og nettselskapene argumenterer for, vil ikke gi insitamenter til å spare på strømmen, men kan tvert imot resultere i sløsing.

Samtidig vil marginaltapsprising av energileddet slå bena under ENØK-tiltak i husholdningene og investeringer i lokal energiproduksjon. Med et stort fastledd og en lav pris for forbruk vil lønnsomheten i å investere i egen energiproduksjon forsvinne.

Dette vil være stikk i strid med Energimeldingen (kapittel 11.3.1), der det skrives:

«Etterspørselsfleksibilitet kan muliggjøre bedre utnyttelse av eksisterende nett, og i noen tilfeller utsette eller redusere behovet for nye nettinvesteringer. For å kunne bidra med fleksibilitet må aktøren ha mulighet til å regulere eller erstatte sitt energi- og effektforbruk.»

Effekttariffer, i form av abonnert eller målt effekt, vil også kunne hindre en effektiv utnyttelse av nettet, ettersom man gir insentiver til redusert effektforbruk også i perioder med uutnyttet nettkapasitet - noe som i praksis gjelder det aller meste av tiden.

Effekttariffer er for kompliserte å forstå

Effekttariffer er et meget vanskelig konsept for forbrukere å forstå. Allerede i dag er strømregningen satt sammen av mange ulike elementer og uttrykk som er vanskelig å sette seg inn. I stedet for å bidra til å gjøre innholdet i strømregningen mer tilgjengelig, vil effekttariffer gjøre oversikten enda mer

komplisert for forbrukerne. For å forstå tariffene må man som forbruker kunne se en sammenheng mellom det man ser på strømmåleren og det man betaler. Dette vil ikke være tilfellet med effekttariffer.

Innføring av effekttariffer vil straffe alle de som ikke har anledning til å variere forbruket sitt. Vi kan ikke forvente at alle forbrukere uten videre er i stand til å tilpasse seg effekttariffer. For mange vil det oppfattes som urettferdig å bli straffet for høyt effektforbruk så lenge ikke nettselskapene samtidig leverer tekniske løsninger som gjør det mulig å jevne ut forbruket over tid.

Et alternativ til effekttariffer på nettleien vil være å innføre krav til timesavregning av spotprisavtaler på strømfakturaen, fordi nettbelastningen som regel korrelerer med timesprisene. En slik tilnærming gir forbrukerne et valg om de ønsker å bli utsatt for prisvariasjoner eller ikke. Den verner om sårbare forbrukere, samtidig som den motiverer alle fleksible husholdninger til å redusere strømforbruk i perioder med høy pris og nettbelastning.

Effekttariffer er ikke fremtidsrettet

Forslaget om ny tariffmodell kommer ved inngangen til digitaliseringen av det norske strømmettet. Norske forbrukere har i løpet av 2018 fått installert AMS-målere. Disse målerne gjør det mulig å gi både nettselskaper og forbrukere en detaljert innsikt i både strømforbruk og effektuttak. Samtidig kommer det flere og bedre strømstyringsverktøy som kan flytte uprioritert forbruk og gi en høyere utnyttelse av både kraft- og nettressurser.

Batteriteknologien er i rivende utvikling. Lagringskapasiteten skyter i været og prisene stuper. El-bilene som NVE presenterer som et effektproblem vil om få år kunne fremstå som løsningen på effektutfordringene gjennom å avgi energi til husholdningen i perioder med stor belastning for å lade i perioder med god kapasitet i nettet.

Vår vurdering er at man ved innføring av effekttariffer vil bruke mye tid og krefter på å utdanne befolkningen til å skjønne et komplisert system som allerede ved innføringen er laget for løse gårsdagens problemer.

Anbefalinger

Nettets kostnader varierer ikke fra år til år i som følge av endringer i forbrukernes individuelle effektuttak. Dermed er det ikke riktig at en effekttariff i større grad speiler nettets kostnadsstruktur, slik NVE har hevdet. Huseiernes Landsforbund mener derfor at dagens tariffmodell med et fastledd og variabelt energiledd både er kostnadsriktig og kan ivareta hensynet til optimal nettutnyttelse.

På grunnlag av våre kommentarer i det overstående ønsker Huseiernes Landsforbund å gi følgende anbefalinger til NVE:

- NVE må gjøre grundige analyser av dagens strømforbruk og effektuttak fra norske forbrukere med basis i data fra AMS-målerne.
- Det må gjøres grundige analyser om hvordan ulike former for effekttariffer vil slå ut for ulike kundegrupper på ulike steder i landet. Dette må man blant annet gjøre med bruk av data fra AMS-målerne.
- Eventuelt nye tariffmodeller må ta hensyn til at det er sektorene som utløser økt effektbehov som må finansiere utbyggingen.
- Det bør innføres støtte, for eksempel gjennom Enova, for tiltak i husholdningene som flytter strømforbruket i tid. Dette kan blant annet være tilskudd til ny teknologi.
- Det bør innføres timesavregning av spotprisavtaler i forbrukermarkedet som stimulerer til forbruk av tidsuavhengige laster på tidspunkter hvor kapasiteten i nettet er god.

- Eventuell innføring av effekttariffer må utsettes til forholdene over er ivaretatt.

Med vennlig hilsen

Morten Andreas Meyer

Generalsekretær i Huseiernes Landsforbund